

Ситни прилози

НЕКОЛИКО ПИСАМА ЊЕГОШЕВОГ УЧИТЕЉА ЈОСИФА ТРОПОВИЋА

Јосиф Троповић је савински калуђер и парох топалски код којег је неко вријеме Његош учио на Топлој. Родио се је у Пре-сјечи, у Срезу херцегновском године 1775. Још као маленог узео га је код себе у манастир Савину његов ујак, архимандрит Инокентије Дабовић, да му буде ђак и да га спрема за калуђера. Године 1812 Троповић је постављен за пароха на Топлој, гдје је исте године отворио и школу. О овом његовом новом положају и дужности постоји и сљедећи акт: „Ка преподобному о(т)цу Јосифу Троповићу пароху од храма с(ве)тога вознесениа Г-да Б(о)га, и с(ве)тога нашего Јисуса Хри(с)та у Топлу

По взисканију нужди, и желанију всјем благословеним христианом допушчаемо и заповједамо теби преподобному во Јеромонасјех Јосифу Троповићу, да у напредак имадеш стати у келију церковну у Топлу, и тако биће лакше теби одавати благочестивием христианом всјакое духовно препитание; не за преселение олити уставление манастира твоего, но за време и то најмање за пјат љета сувише заповиједамо теби да се попаштиш отворити и школу просвјешченија ради дјечи хр(ис)тијанској, ми пак јесмо благоуфани да хр(ис)тијани имају задовољити тебе, у сваку нужду и д(у)ховное угождение за кое препоручићемо њима и писмено и устмено да держе тебе како су и обећали пред нами.

Имаћеш за помошника твоего у всјако духовно дјело попа Леонтиа Вучковића, катороме заповједићемо да имаде познавати тебе за старијега; тако пак и ти њега за своего помошника мањејша, но обаче треба да погледите, и да промислите да сте с(ве)шченици свет, и соль. (и ашче соль обујајет, чим осилитсја). Сувише заповиједамо и препоручуемо вама да имате се владати с всјакием с(ве)шченическим благонаравием за добар изглед простоме народу и о тием имаћете Года Б(о)га помошника и нас теплаго ходатајника на всјако ваше благополучие.

Данно у м. Савини на 28 фебруариа 1812.“¹⁾

За пароха на Топлој Троповић је остао све до своје напрасне смрти 8 августа 1828 године. Тада он „се јест преставио с овога свиета навјечни живот на осми текушчаго августа, от болести капље, ние боловао токмо двадесет и четири уре. . .“²⁾ Сахрањен

¹⁾ Епископски архив у Котору, 1812, № 561.

²⁾ Епископски архив у Котору, 1828, № 158.

је пред манастиром Савином у гробници, гдје су већ раније била погребена два јеромонаха.

О Троповићу као калуђеру и учитељу постоје различита мишљења. Неки сматрају за њега да је био врло учен и да се знатно истицао изнад своје сабраће, док други тврде да „није велике способности“ и да „васпитање које је добио у манастиру није било него површно“. Ми прихватамо ово друго мишљење, о чему, поред осталог, могу донекле, да послуже и сљедећа приложена писма. Она су још значајна да се утврди природа и нарав Троповића, његов понизни однос према старијима, Јакову Поповићу и нарочито Бенедиту Краљевићу, као и његово стално парничење због новца са капеланом Леонтијем Вучковићем који му је био додијелен за помоћника.

1

Честному г(оспо)д(и)ну Мње љубезнејшему брату¹⁾

Молим имај ми опростити јер упрешти пишем сад квечеру разумјех да барка полази за тамо и јево вам пишем и благодарим на сваку љубов ващу коју имам од вас а највише будући моја мајка што ви је досађивала што ја исплатити не могу нека Бог зна мое сердце на вас да би могао вас у чем служити, а ви пишете за: Г:З: књигу, ја је вам шиљем али молим немој да ко зна, ја шиљем како брату правоме и нелицемјерноме, и ја сам од вас примио два писма у прво си ме обрадовао да да Бог што сжелимо, ја брата ево два дана заособице имах мјертвих и погребесмо две жене а ноћас вјенчање Сима Лубардића, прими за љубав, ове две боце вина и напи за мое здравље и рад би да ми пишеш како је та мала жевојка и како је њој име и пољуби је од мое стране и да си ми здраво и Бог те поживио с твојом поштеном фамилион и поздрави свиех с моје стране и од моје мајке, и јесам и бићу завазда брат и слуга.

на Топлу 1815

Јосиф Троповић

фебара 12 Словено

да ти је препоручено за коју Проповјед а обећали сте за светога Георгија.

На полећини писма је адреса:

Благогоњејному Г(оспо)д(и)ну Г(оспо) д (и)ну прото презви-
теру Јакову Поповићу Д:П:К: у Котор

2

Високо-преосвјешчењејшему и в. достојњејшему Г(оспо)дину еп(ис)копу далматинскому, боко-каторскому, рагузијскому, и истријскому у
Котор

По заповиједи вашег високо преосвјешченства ниже под-
писати пријмио јест поштење парохово при цркви парохиалној

¹⁾ Сва су писма дата у данашњој транскрипцији.

у Топли года 1812 с патентом ваше архипастирске власти, за послужити овај народ за године пет, с погодбом од талиера тридесет на годину.

По теченију уречение година, прокарадури реченога храма јесу сукратили више давати ону погодбу, сада дају двадесет талиера, који исти јесу дужни ниже подписатому, с овом годином која исходи овог фебруарија талиера 46.

Сада приходи у казател овог писма умилно просећи суд од вашег в. п. сверху овог узрока, колико ради дуга, толико ради сукраћења. Паки јошч проси вашу власт да опредјелите какву корист имате више од приходах парох, не жели капелан, ради више труда које имаде то јест: да буду крешченија, и вјенчања за парох, кои сва услуженија парохиална исполијева, то кто что капелан отпое другу литургију.

Умилни предатељ ове тужбе, остаје благонадежан получити решение, колико стоји у взискању правосудиа, који остаје, с почитанием поклонително, цјелујући вашу с(ве)тују десницу.

У Котор 19 јануарија 1820

всенижајшиј слуга
Јосиф Троповић
парох.

Ово је писмо, сүдећи по рукопису, писао которски протопре-
звитер Јаков Поповић, а потписао га је само Јосиф Троповић.

3

Преосшчењејшиј Г(оспо)д(и)не Еп(ис)копе!

Содержание вашег почитаемога декрета 19 декембрија прошлога года 1821 1 по числом 223 било е извршено, то јест отишао сам у Котор за протрести(?) с начином најзверстнијем шчо ми е могуће било диференце међју О(т)цом Никодимом Јоановићем капеланом вишереченога града и Петром Ћирковићем, нијесам такожде помањао В. Преосвешченству послати по пошчи положенија свиедоках, под датом 18 Јануарија прошастога по славјано-сербскому с численију — никаква одговора нијесам получио од тога времена, ствар која ми чини сумњати да ме будете пријмили таковиј мој рапорт тога ради служиће ми од не мало веселија један ваш почитаемиј лист, извјестујући мое понижество, у исто вриеме о вашему доброму здравију, кое за Преос(в)ешченство ваше желим чути.

Међју тијем честитајући вам један благополучниј празник ближњаго славнаго воскресенија, и просећи ваше архипастирское благословение дичим се, у умилениј цјелујући вашу с(ве)тују десницу изрећи се

Вашего Преос(в)ешченства
всенижајшиј раб јеромонах
Јосиф Троповић

На полеђини је адреса Бенедита Краљевића коме је писмо упућено 17 априла 1822 године.

4

Високо-преос(ве)шчењејшиј Архипастирју всемилостивејшиј

Владико!

Био ми је од вас одлучен за капелана поп Леонтије Вучковић, који до месних поклада од ове године извршивао своје должности у овој цркви парохијалној, са свијем ће је било в. п. предао ренунцију, од вишереченаго дневи не ради никаква припомаганија предлагајући узрок да његов дом будући на страни, у вриеме службе вазда бива покрађен — Нијесам сумањкао ни ја, ни овиј прокуратори нудити га али све залуд. Знате добро како вседневно правило овде треба извршивати, и који труд остаје на мене самога у пригоди пак једне мое болести ко би ову парохију по обикновенију служио? За извршити моју должност не чиним су мање то објавити вашему Преос(ве)шченству, за све оно што се вама узвиди згодно, и у извршенија мојих должностих.

Био сам вам и с ову страну мјесец данах и веће, писао ради моего прелазка у Котору за узети езаминанцу њекијех свједоках противо онога капелана о(т)ца Никодима, а од стране Петра Ђирковића и нијесам сретан био одговора поступити. Узрока не знам, може бити да се Е. в. П. на мене разљутило, тога ради просим један благиј отвјет, за моју регулу. У очекивање једног почитаног листа тонизно изговарам се

Топла,
4 (16) маја 1822

в. Преосвјашченство нижајшиј раб, и
слуга јеромонах
Јосиф Троповић
парох топалскиј.

Писмо је упућено Бенедиту Краљевићу у Шибеник.

5

Високо Преос(ве)шчењејшиј Г(оспо)д(и)не Милостивјејшиј архипастирју

Не од мало печали служио ми је ваш почитаеми декрет од 2 текушчега, под 7м 148 получен на 11 истога, разумијући од њега да су противо мене биле вам од попа Леонтија Вучковића принесене њеке безразложне тужбе да ја на њена наложем уносително ваше заповиједе и да хоћу да ми припомаже у парохијане службе, без установљенија ш њиме од никое плате. Имаш надежду високо-Преос(ве)шчењејшиј Г(оспо)д(и)не, мој архипастирју милости-ви моћи вам изрећи да поп Леонтије јест се одаљио од истине, у

вриеме кад је в. в. П. писало, њему је добро у познање заповијед коју сте ви издали од 17 фебруара 1820. 7^о 54 колико њему, толико исто и мени, то јест да ја њему имам давати трећиј дио од дохотках парохијалниех, осим овога прокаратори одлучили су дават ми талиерах, 25 са свием тием давао сам не трећиј дио, већ полак од свиах дохотках од парохие истоме капелану и тако просим од ваше власти да имате доброту питати истога је ли истинито ово мое к' вама објављение, ви добро познавате, како истиј капелан нигда ние хотио до днени данашњега од 15 годинах шчо смо се са-стали исповиедати ниеднога христијанина, ни литургије с(ве)тога Григорија и Василија служити, нити могу домислити шчо би могло он на мене тужити се в. в. Прео(све)шчениј Г(оспо)д(и)не, ако сам га кад брацком љубавију и пријатељским советом понукавао да се исправи у церковноме правилу, да се не ругају иностраниј, који приходе к овој церкви, и духовним говором да се прође њеке саблазни, с кое и многи парохииани гриеше се, и говоре противно њега неке риечи, кое мој чин, и мое срдце вриећају, Г(оспо)д(и)не в. Преосшчењејшиј Христа ради смилујте се и пиштите му оческим начином да у наприеда удали од себе овакво подозрение, кое служи за његову погерду а моју жалост. Говорио сам овием прокураторима, како сте ми били заповићели, и они су ми одговорили да има ово саде трећа година, како су му казали да му веће новац(?) церкви не могу, и неће давати друго, већ само да буде задовољан диелити с парохом по полак приход, осим три фиорина која му бивају дата о Рожденству, Воскресенију, и Вознесенију Г(оспо)д-њу, без сумањкања, и говоре да буде како су и первији капелани били, то јест без икакве плате, а с самом половицом, како више рекох, од приходка. Јесам г(оспо)д(и)не, настојао и настојим, колико ми је могуће, али предвићам да са свием моим настојањем нећу их моћи склонити, већ ако бисте ви с вашом власти. Са свием шчо га непрестано молик да уђе са мном у службу, он не хоће да се склони и да испуни вашу заповиед.

В прочее ја нижајшим моим поклоном, смирен у гљубочај-шој понизности, цјелујући вашу с(ве)тују десницу, и просећи благословенија дичим се рећи

Топла 20
августа 1822

Слов.

В. В. П. П.,
нижајшиј и обвезањејшиј слуга
јеромонах Јосиф Троповић.

На полеђини је адреса Бенедита Краљевића коме је писмо упућено.

Должност наша јесте вам објавити за несретни случај нашега брата блаженпочившего г-на оца Софронија Дучића, који се преставио на 25 истога фебруара на уру поподне и погреб осмога на 27 истога закое г-не послие његова погребенија свешченици који су се натјерали на погребение, толико и мирски главари, овладаше му и уздржаше да останем у манастир за назирателство истога манастира будући о(та)ц Герасим остао сам а оца Леонтија примолише да се то(?) назирателство над парохиом Топлом до нашега ордена да имате доброту објавити Г(осподи)ну Епископу, оста смо очекујући ваш скори одговор, и јесмо ваше пречестности. Нижајши и понизни слуга, братије свете обитеље савинские

Из манастира Савине
Но 27 фебруара 1825
Славно.

Јосиф Тропович
јеромонах савински.

7

Г(оспо)д(и)ну намјестнику оцу Макарију Грушићу в манастир Савину

Љубезни брате Макарије Здравствуй!

Не могу терпјети ако се брату моме не потужим јербо како ја имам мисао у моме сердцу немам преко вас брата и да бог да дâ до мое смерти и продолжи ову љубов между нами и да ваше руке мене у земљу метну ево брате све што говорисмо у недјељу знаде се: Леонтије изтелига оној малодоброј жени Зечки, и она јуче пође у Комненовиће и све каза и чонте приметну и мене совала а није ни вас оставила и најпослије говорила да он нема ништа не би га звали у манастир. Ка се састанемо казаћу ви ко ми је казао, али имам који су ми казали и с Игала што е говорила по Игало. За ово ви објављујем нека само знате и нека стоји между нами. Друго ми не остаје него вас љубезно поздрављајући и јесам завазда ваш брат.

Топла на 15 јулиа 1825

Јосиф Троповић
јеромонах савински.

Поред наведених од Троповића постоји још неколико аката и писама у Епископском архиву у Котору. Сва ова писма и акта, сем једног, писана су ћирилицом и на нашем језику.

Саво Вукмановић